

Sprawozdanie z projektu nr 2

Przemysław Bartkowski

Inżynieria Obliczeniowa

Temat:

Budowa i działanie sieci jednowarstwowej

Cel projektu:

Celem projektu było poznanie budowy i działanie jednowarstwowych sieci neuronowych oraz uczenie rozpoznawania wielkości liter.

Zadania do wykonania:

- wygenerowanie danych uczących i testujących zawierających litery wielkie i małe
- przygotowanie dwóch jednowarstwowych sieci
- uczenie sieci dla różnych współczynników uczenia
- testowanie sieci

Zagadnienia teoretyczne:

Sieć neuronowa (sztuczna sieć neuronowa) - ogólna nazwa struktur matematycznych i ich programowych lub sprzętowych modeli, realizujących obliczenia lub przetwarzanie sygnałów poprzez rzędy elementów, zwanych sztucznymi neuronami, wykonujących pewną podstawową operację na swoim wejściu. Oryginalną inspiracją takiej struktury była budowa naturalnych neuronów, łączących je synaps, oraz układów nerwowych, w szczególności mózgu.

Sieci jednowarstwowe - neurony w tej sieci ułożone są w jednej warstwie, zasilanej jedynie z węzłów wejściowych. Węzły wejściowe nie tworzą warstwy neuronowej, ponieważ nie zachodzi w nich proces obliczeniowy.

Uczenie sieci neuronowych - wymuszenie na niej określonej reakcji na zadane sygnały wejściowe. Uczenie jest konieczne tam, gdzie brak jest informacji doświadczalnych o powiązaniu wejścia z wyjściem lub jest ona niekompletna, co uniemożliwia szczegółowe zaprojektowanie sieci. Uczenie może być realizowane krok po kroku lub poprzez pojedynczy zapis. Istotnym czynnikiem przy uczeniu jest wybór odpowiedniej strategii (metody) uczenia. Wyróżnić możemy dwa podstawowe podejścia: uczenie z nauczycielem (supervised learning) i uczenie bez nauczyciela (unsupervised learning).

Reguła delta - reguła uczenia z nauczycielem. Polega ona na tym, że każdy neuron po otrzymaniu na swoich wejściach określone sygnały (z wejść sieci albo od innych neuronów, stanowiących wcześniejsze piętra przetwarzania informacji) wyznacza swój sygnał wyjściowy wykorzystując posiadaną wiedzę w postaci wcześniej ustalonych wartości współczynników wzmocnienia (wag) wszystkich wejść oraz ew. progu. Wartość sygnału wyjściowego, wyznaczonego przez neuron na danym kroku procesu uczenia porównywana jest z odpowiedzią wzorcową podaną przez nauczyciela w ciągu uczącym. Jeśli występuje rozbieżność – neuron wyznacza różnicę pomiędzy swoim sygnałem wyjściowym a tą wartością sygnału, która była by według nauczyciela prawidłowa. Ta różnica oznaczana jest zwykle symbolem greckiej litery δ (delta) i stąd nazwa opisywanej metody.

W programie Matlab, za pomocą biblioteki Neural Network Toolbox, zaimplementowałem sztuczną sieć neuronową. Wykorzystałem do tego funkcje:

- **newlin** – tworzy jednowarstwową sieć neuronową
- **newff** – tworzy wielowarstwową sieć neuronową
- **sim** – symuluje działanie perceptronu
- **train** – służy do nauki sieci na podstawie wektorów wejściowego i wyjściowego
- **disp** – wyświetla informacje
- **round** – funkcja zaokrąglająca

Net jest to struktura zawierająca opis sieci neuronowej

Rozwiązanie zagadnienia:

Celem sieci było rozróżnienie wielkości liter, dlatego przygotowałem dane wejściowe. Są nimi litery Aa, Bb, Cc, Dd, Ee, Ff, Hh, Ii, Kk, Ll, są reprezentowane za pomocą wartości binarnych (0 i 1) o rozmiarze 6x4. Danymi wyjściowymi jest natomiast macierz odpowiadająca ilości liter oraz ich wartości. Wielka litera jest równa 1, a mała 0.

Kod programu:

```
close all; clear all; clc;
PR = [0 1; 0 1; 0 1; 0 1; 0 1; 0 1; 0 1; 0 1; 0 1; 0 1; 0 1; 0 1; 0 1; 0 1; 0 1; 0 1;
0 1; 0 1; 0 1; 0 1; 0 1; 0 1; 0 1; 0 1; 0 1; 0 1; 0 1; 0 1; 0 1; 0 1; 0 1; 0 1];
S = 1;
net = newlin(PR,S,0,0.01);
net1 = newff(PR,S,{'tansig'},'trainbr');
Wejscie = [0 0 1 1 0 0 1 0 1 0 1 0 1 1 0 0 1 1 1 0;
1 0 1 0 1 0 1 0 1 0 1 0 0 0 1 0 0 0 0 0;
1 0 1 0 1 0 1 0 1 0 1 1 0 0 1 0 0 0 0 0;
1 0 1 0 1 0 1 1 1 0 1 1 0 0 1 0 0 0 0 0;
0 0 0 0 1 0 0 0 1 0 1 0 1 0 0 0 1 0 0 0;
1 0 1 1 1 0 1 0 1 0 1 0 1 1 0 0 1 1 1 0;

0 1 0 0 0 0 0 0 0 1 0 1 0 0 0 0 0 0 0 1;
0 1 0 0 0 0 0 0 0 1 0 0 0 0 1 1 0 0 0 1;
0 1 0 0 0 0 0 1 0 0 0 0 0 0 0 0 0 1 0 0;
1 0 1 0 0 0 1 0 0 0 0 1 1 0 0 0 0 0 0 0;
1 0 1 1 1 0 1 0 1 1 1 0 1 1 0 0 1 1 1 0;

0 0 1 0 0 1 0 0 1 0 1 1 1 1 0 0 0 0 0 0;
0 0 1 0 0 1 0 0 1 0 1 0 1 1 1 0 1 0 0 1;
0 0 1 0 0 1 0 1 0 1 1 0 1 0 0 0 0 1 0 0;
1 1 0 0 0 0 1 0 0 0 0 0 1 0 0 0 0 0 0 0;
1 0 1 1 1 1 1 0 1 1 1 1 1 1 0 0 1 1 1 0;

1 1 0 1 0 0 0 1 0 1 0 1 0 0 0 1 1 1 0 0;
1 1 0 1 0 0 0 1 0 1 0 1 0 0 1 1 0 1 0 1;
1 1 0 0 0 0 0 1 0 1 0 0 0 1 0 0 1 0 0 0;
1 1 1 0 0 0 1 0 0 0 0 0 1 0 0 0 0 0 0 0;
1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 0 1 1 0 0 1 1 0;

0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 1 0 0 0 0 0 0 0 0;
0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 1 1 0 0 0 1;
0 0 0 1 0 0 0 1 0 0 0 0 0 1 0 0 0 1 0 0;
1 1 1 0 0 0 1 0 0 0 0 0 1 0 0 0 1 0 0 0;
1 0 1 1 0 0 1 0 1 0 1 0 1 1 0 0 1 1 1 0;

0 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 0 1 0 0 1 1 0 0 0 1;
```

```

0 1 1 1 1 1 1 1 1 1 0 0 0 0 1 1 0 0 0 1;
0 1 1 0 1 1 1 1 1 1 0 0 0 1 1 1 0 0 0 1;
1 1 0 0 1 0 0 0 1 0 0 0 1 0 0 0 1 1 1 0; ];

Wyjście = [1 0 1 0 1 0 1 0 1 0 1 0 1 0 1 0 1 0];
net.trainParam.epochs = 1000;
net.trainParam.goal = 0.001;
net.trainParam.mu = 0.001;
net = train(net, Wejście, Wyjście);
net1.trainParam.epochs = 100;
net1.trainParam.goal = 0.001;
net1.trainParam.mu = 0.001;
net1 = train(net1, Wejście, Wyjście)
test_A = [ 0; 1; 1; 1; 0;
            1; 0; 0; 0; 1;
            1; 0; 0; 0; 1;
            1; 1; 1; 1; 1;
            1; 0; 0; 0; 1;
            1; 0; 0; 0; 1 ];

test_i = [ 0; 0; 0; 0; 0;
            0; 0; 1; 0; 0;
            0; 0; 0; 0; 0;
            0; 1; 1; 0; 0;
            0; 0; 1; 0; 0;
            0; 1; 1; 1; 0 ];

test_F = [ 1; 1; 1; 1; 1;
            1; 0; 0; 0; 0;
            1; 1; 1; 1; 0;
            1; 0; 0; 0; 0;
            1; 0; 0; 0; 0;
            1; 0; 0; 0; 0 ];

test_d = [ 0; 0; 0; 1; 0;
            0; 0; 0; 1; 0;
            0; 0; 0; 1; 0;
            0; 1; 1; 1; 0;
            1; 0; 0; 1; 0;
            0; 1; 1; 1; 0 ];

test_H = [ 1; 0; 0; 0; 1;
            1; 0; 0; 0; 1;
            1; 1; 1; 1; 1;
            1; 0; 0; 0; 1;
            1; 0; 0; 0; 1 ];

test_K = [ 1; 0; 0; 1; 0;
            1; 0; 1; 0; 0;
            1; 1; 0; 0; 0;
            1; 0; 1; 0; 0;
            1; 0; 0; 1; 0 ];

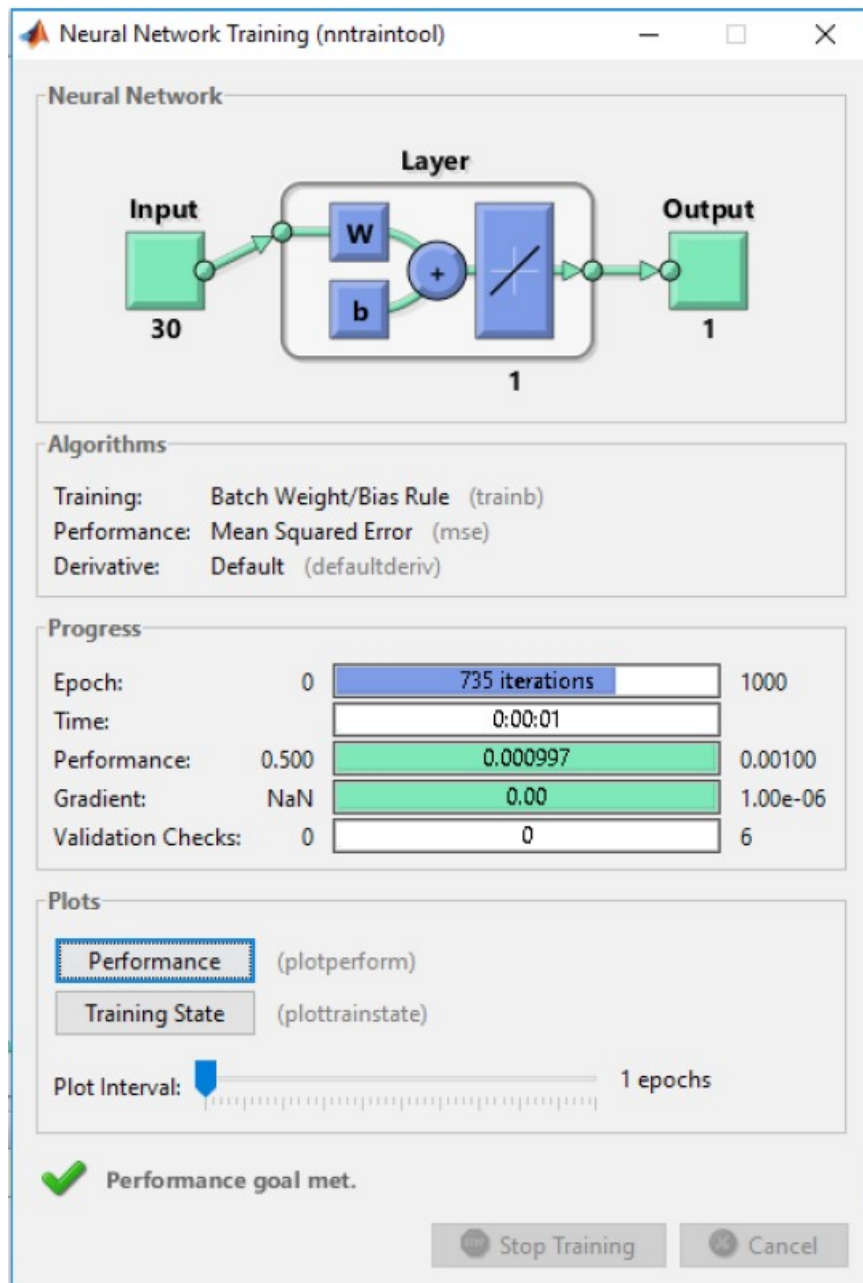
test_l = [ 1; 0; 0; 0; 0;
            1; 0; 0; 0; 0;
            1; 0; 0; 0; 0;
            1; 0; 0; 0; 0;
            1; 1; 1; 0; 0 ];
symulacja = sim(net, test_A);
if round(symulacja) == 1

```

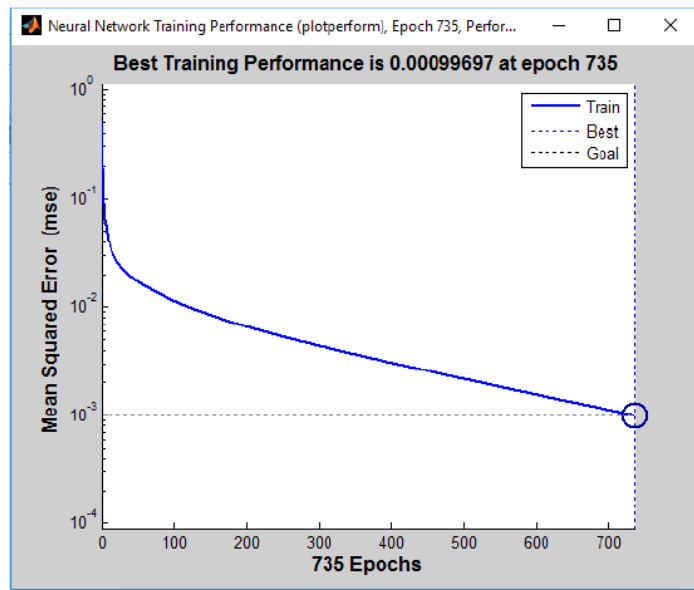
```

disp('Podana litera jest wielka'); disp(round(symulacja));
else
disp('Podana litera jest mala'); disp(round(symulacja));
end
symulacja1 = sim(net1, test_A);
if round(symulacja1) == 1
disp('Podana litera jest wielka'); disp(round(symulacja1));
else
disp('Podana litera jest mala'); disp(round(symulacja1));
end

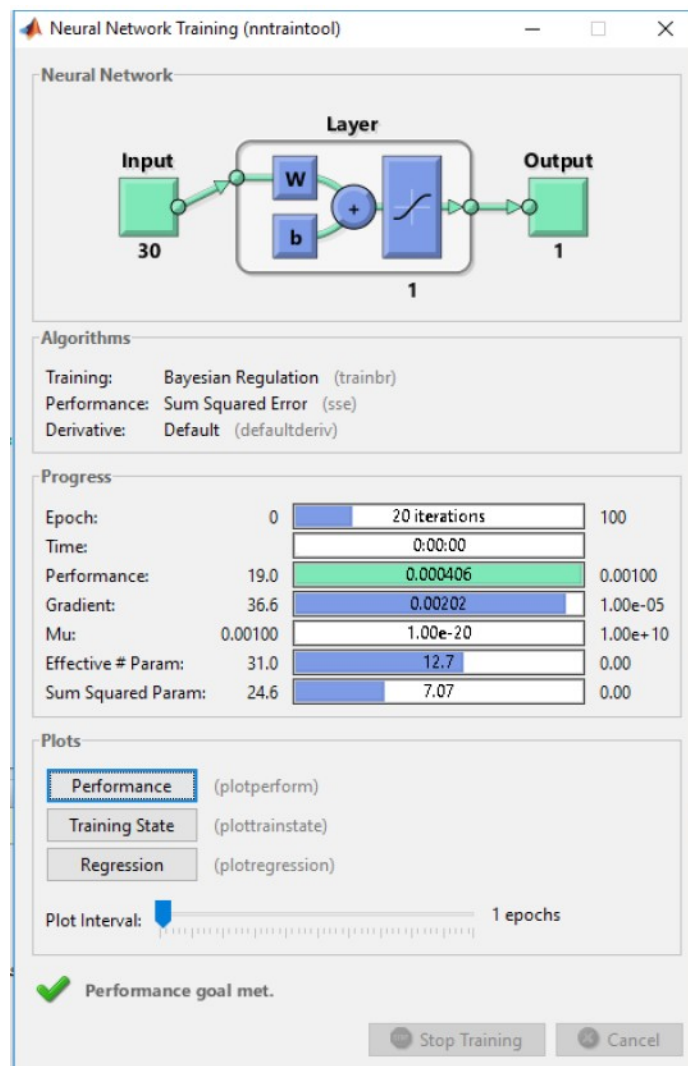
```


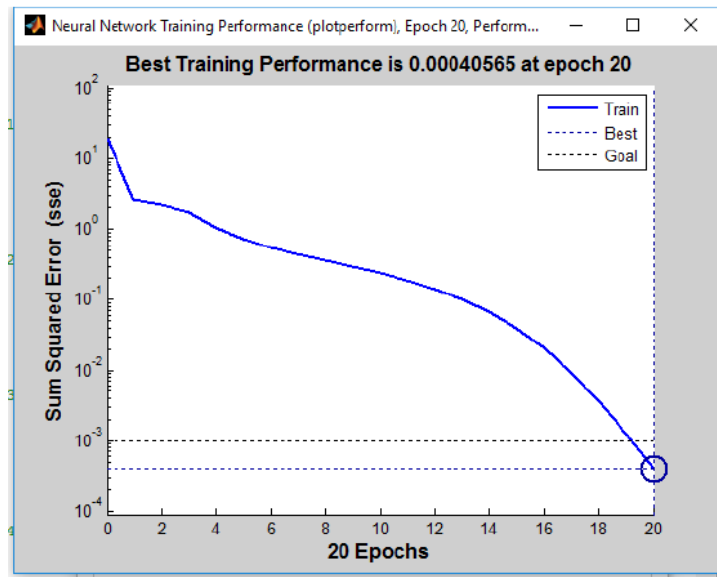
rys1. Wynik nauczania dla funkcji newlin

rys2. Wykres wydajności funkcji newlin

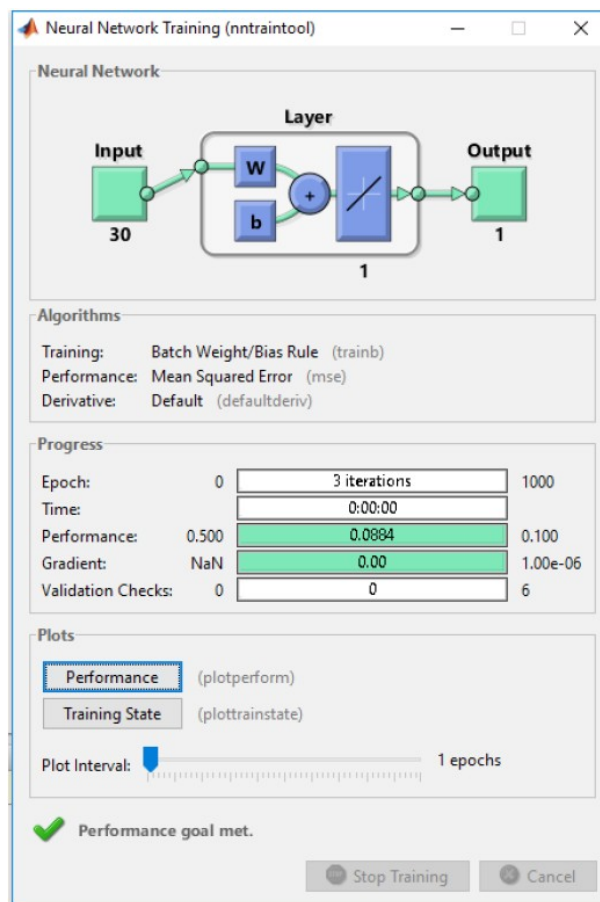
rys3. Wynik nauczania dla funkcji newff

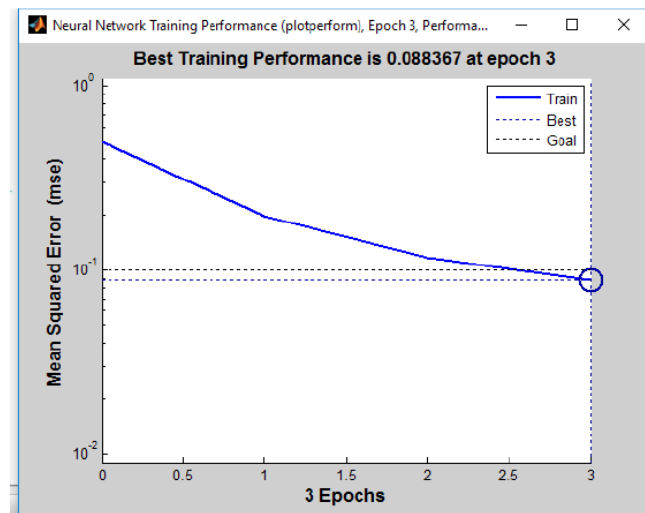

rys4. Wykres wydajności funkcji newff

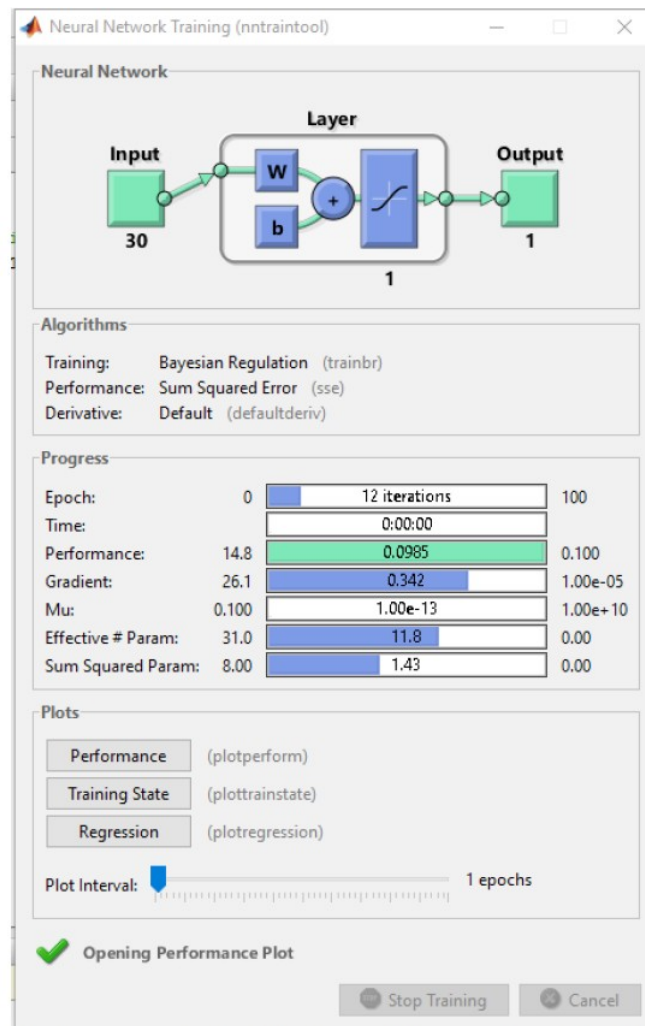
Przeprowadziłem test dla różnych współczynników uczenia sieci. Dla współczynnika równego 0.1 ilość epok, w których sieć się uczyła jest niewiele mniejsza. Po zwiększeniu również błędu średniokwadratowego ilość epok znacznie się skróciła.

Otrzymany wynik:

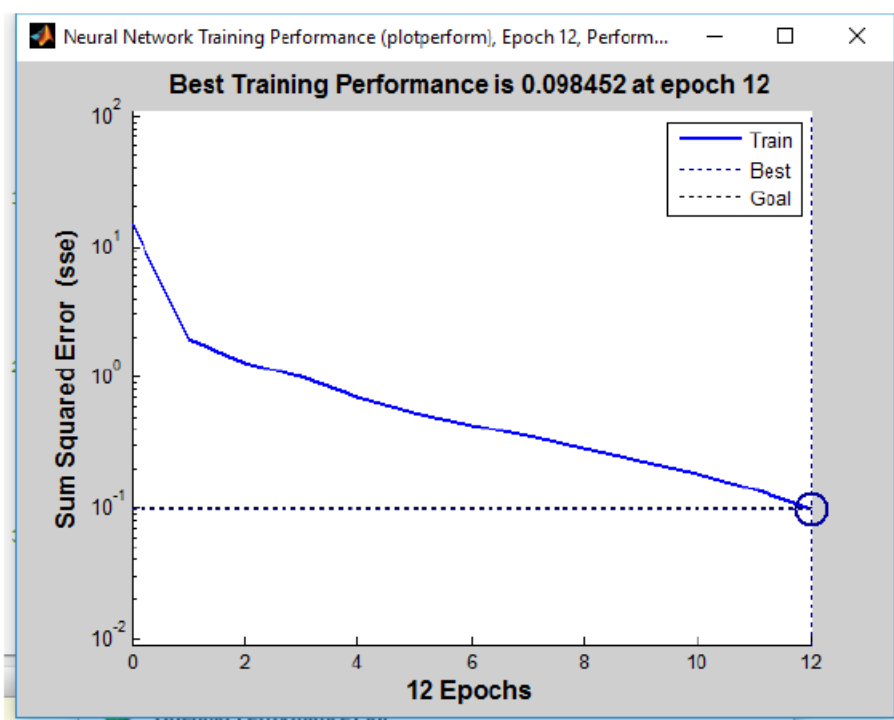

rys6. Wykres wydajności funkcji newlin dla współczynnika i błędu 0.1

rys7. Wynik nauczania dla funkcji newff dla współczynnika i błędu 0.1

rys8. Wykres wydajności funkcji newff dla współczynnika i błędu 0.1

Wnioski:

- Funkcja *newff* okazała się szybsza niż *newlin*. Do tego wyniki były różnie dokładne dla obu funkcji oraz wszystkie testy były wykonane poprawnie.
- Zwiększenie samego współczynnika uczenia sieci nie miało znacznego wpływu na wyniki. Natomiast zwiększenie błędu średniokwadratowego przyspieszało czas nauki sieci. Przy zmianie błędu oraz współczynnika z 0.001 na 0.1 widać było szybkość nauki, tzn z 735 epok nastąpiła zmiana na 3 epoki dla funkcji *newlin*, dla funkcji *newff* liczba epok zmalała z 20 na 12.
- Przy zwiększeniu błędu średniokwadratowego czy współczynnika uczenia na 0.01 wyniki nie różniły się w znacznym stopniu, tzn ilość epok zmniejszyła się o kilka iteracji, nie nastąpiła tak znaczna zmiana jak w błędzie równym 0.1.
- Dane wejściowe były kompletne co powoduje łatwość uczenia oraz poprawne wyniki. Gdyby w danych

wejściowych były „dziury” proces nauki wydłużyłby się oraz wyniki mogłyby być błędne.